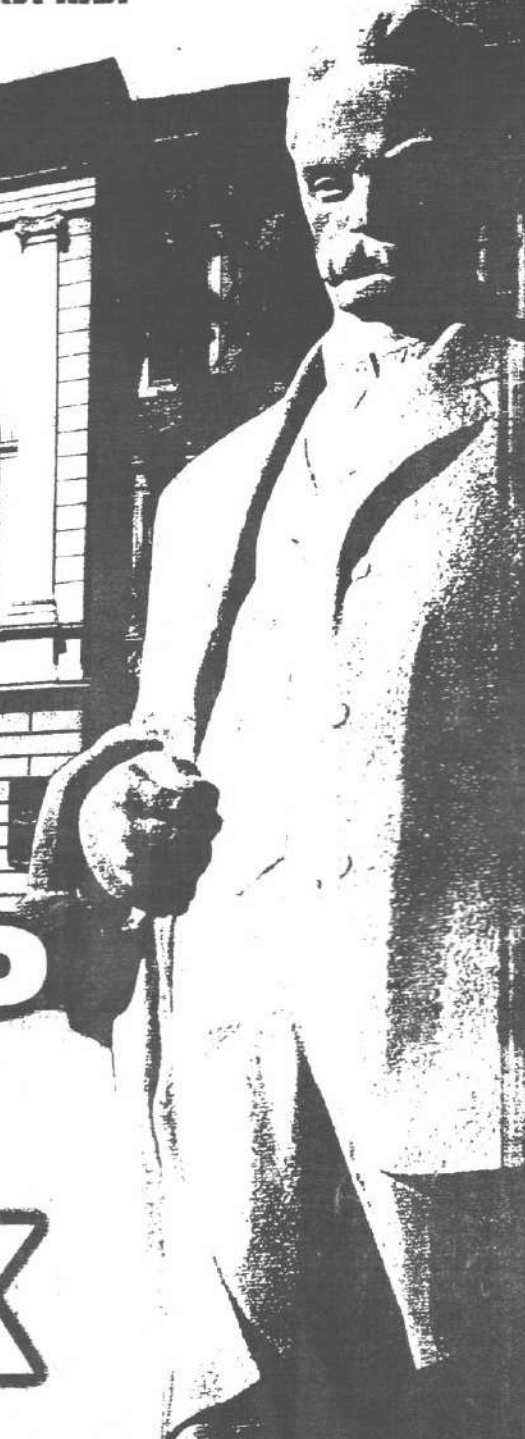
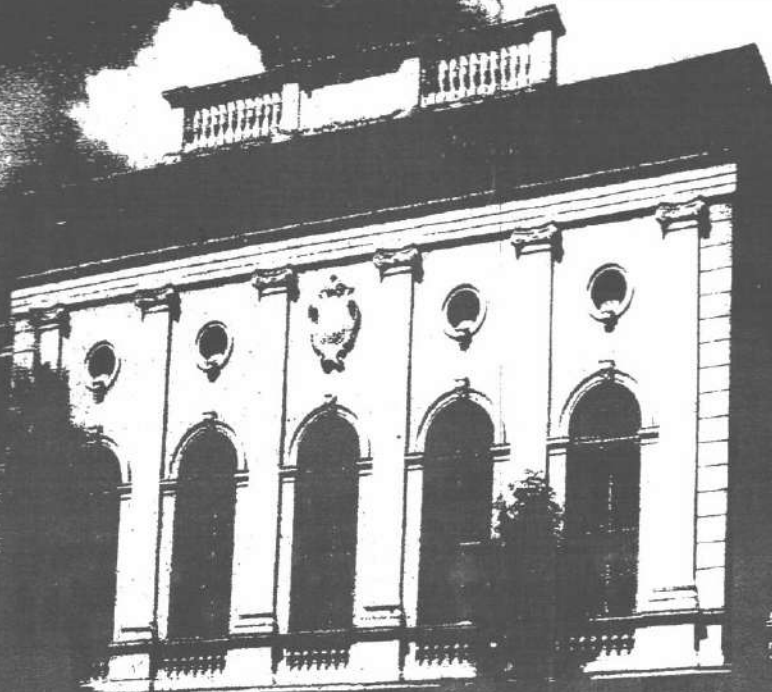

НАУКОВИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2300-7633

МОЛОДЬ І РИНОК

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

Наталія Борбич Критерії та показники сформованості соціальної компетентності.....	79
Лариса Гронь Шляхи удосконалення процесу навчання вільного переказу студентів мовних факультетів ВНЗ.....	84
Ірина Перішко Загальні тенденції діагностування здібностей школярів до вивчення іноземних мов.....	88
Світлана Струкова, Вікторія Чорна Роль уроків трудового навчання у становленні гармонійної, культурної особистості молодшого школяра.....	92
Лілія Стахів, Лілія Кобільник, Сузанна Волошин Патріотичне виховання учнів початкової школи (на прикладі проведення виховного заходу "Боже великий єдиний, нам Україну храни").....	95
Олександра Німилевич Фортепіанний альбом "У джазових тонах" Юрія Решетара (музично-виконавський аспект).....	99
Михайло Ковбасюк, Світлана Теодорович Психологічний аспект роботи диригента-хормейстера.....	105
Олена Бондаревська Дидактичні умови формування індивідуальних стратегій самостійно-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення іноземних мов.....	110
Дзвенислава Васялик Богдана Фільц і товариство "Просвіта" м. Самбора.....	114
Володимир Підлячий Аналіз методів культурологічної підготовки майбутнього педагога.....	118
Наталія Ярошук Професійне спілкування у структурі діяльності педагога.....	123
Наталія Головач Порівняльний аналіз сутності та змісту понять "професійно значущі якості" і "професійна компетентність".....	127
Сергій Конохов Використання ігрових технологій у процесі вивчення об'єктно-орієнтованого програмування.....	132
Ольга Петрик Мовленнєво-інтелектуальний розвиток особистості молодшого школяра – умова неперервної освіти упродовж життя.....	136
Людмила Мартиненко Формування в учнів ПТНЗ кулінарного профілю знань технологій раціонального харчування.....	140
Лілія Вовк Початкова школа у процесі статевої диференціації дітей.....	144
Іван Азаров Прогностична діяльність як об'єкт наукових досліджень.....	148
Юлія Гвоздецька Використання інноваційних педагогічних технологій у процесі професійно-практичної підготовки майбутнього викладача з основ технологій харчових виробництв.....	153
Віталій Коблик Ціннісне ставлення до праці як категорія теорії і методики виховання.....	158

MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

Nataliya Borbuch The criteria and indices of the formation of social competence.....	79
Marysa Hron The ways to improve the process of teaching of free retelling by students of foreign language department at higher education institutions.....	84
Iryna Peryshko The general trends in diagnostics of abilities of pupils to the learning of foreign languages.....	88
Svytlana Strukova, Vycoriya Chorna The role of labor training in the development of harmonic and cultural personality of elementary school pupils.....	92
Liliya Stakhyv, Liliya Kobilnyk, Suzanna Voloshyn The patriotic education of primary school children (Based on the example of conducting the educational event "The Great Unified God, save Ukraine for us").....	95
Olexander Nimylovych The piano album "In jass tones" by Juriy Reshetar (The music and performing aspect).....	99
Mykhaylo Kovbasyuk, Svitlana Teodorovych The psychological aspects of work of conductor and choirmaster.....	105
Olena Bondarevska The didactic conditions of the individual strategies formation of the students' independent-cognitive activity in the process of the foreign language studying.....	110
Dzvenyslava Vasylyk Bohdana Filts and the association "Enlightenment" in Sambir.....	114
Volodymyr Pidnyachiy The analysis of methods of cultural preparation of future pedagogues.....	118
Nataliya Yaroshchuk The professional communication in the structure of teacher's activities.....	123
Nataliya Holovach The comparative analysis of essence and content of concepts: "professionally important qualities" and "professional competence".....	127
Serhiy Konyukhov The applying of game technologies in the object-oriented programming learning process.....	132
Olha Petryk The speech and intellectual development of primary school child as a condition for lifelong learning.....	136
Lyudmyla Martynenko The formation in students of culinary profile the knowledge on technologies of rational nutrition.....	140
Liliya Vovk The role of the primary school in the process of sexual differentiation of children.....	144
Ivan Azarov The prognostic activity as an object of scientific research.....	148
Yuliya Hvozdetzka The using of innovative pedagogical technologies in the process of vocational and practical training of future teachers of the basics of food processing.....	153
Vitaliy Koblik The value attitude to labor as a category of theory and methods of education.....	158

РОЛЬ УРОКІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У СТАНОВЛЕННІ ГАРМОНІЙНОЇ, КУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

10. Marek F. *Ojazykovych schopnostech* / F. Marek // *Cizi jazyky ve skole*, 1967/1968. – №10. – S. 446 – 450.
11. Pimsleur P. *Language Aptitude Testing* / P. Pimsleur. *Testing Symposium: A Psycholinguistic Approach* / ed. A. Davies. Oxford University Press, 1968. – P. 98 – 106.
12. Tempiton H. *A new Technique for Measuring Listening Comprehension* / H. Tempiton // *English Language Teaching*, 1977. – Vol. 31. – № 4. – P. 294 – 299.
13. Terman L.M. *Mental and physical traits of a thousand gifted children. Genetic studies of genius* / L.M. Terman – Stanford: Stanford University Press, 1925. – 324 p.
14. Van Tassel-Baska J. *Content-based curriculum for high-ability learners: An introduction*. In J. VanTassel-Baska & C. Little (Eds.). – Waco, TX: Prufrock Press. – 2003. – P. 1 – 24.
15. Wittich B. *Prediction of Success in Foreign Language Study* / B. Wittich // *Modern Language Journal*, 1962. – vol. 46. – № 5. – P. 208 – 212.

Стаття надійшла до редакції 18.08.2016

УДК 373.016:62/64

Світлана Струкова, студентка

Вікторія Чорна, кандидат педагогічних наук, асистент кафедри початкової освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

РОЛЬ УРОКІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У СТАНОВЛЕННІ ГАРМОНІЙНОЇ, КУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Авторами статті розглянуто роль трудового навчання як чинника розвитку всебічно розвинутої особистості дитини, зокрема висовання в неї комунікативних здібностей, міжкультурного світогляду та національної самосвідомості. Було проаналізовано програмовий та методичний матеріал з трудового навчання у початковій школі та виявлено, що особливості цього навчального предмету дають змогу для досягнення будь-яких суміжних виховних цілей.

Ключові слова: трудове навчання, всебічний розвиток особистості молодшого школяра, зміст навчання, інтеркультурний потенціал, виховні цілі.

Лит. 5.

Светлана Струкова, студентка

Виктория Черная, кандидат педагогических наук, ассистент кафедры начального образования
Мелитопольского государственного педагогического университета имени Богдана Хмельницкого

РОЛЬ УРОКОВ ТРУДОВОГО ОБУЧЕНИЯ В СТАНОВЛЕНИИ ГАРМОНИЧНО, КУЛЬТУРНОЙ ЛИЧНОСТИ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНИКА

Авторами статьи рассмотрена роль трудового обучения как фактора развития личности ребенка, а именно воспитание у нее коммуникативных способностей, межкультурного мировосприятия и национального самосознания. Был проанализирован программный и методический материал по трудовому обучению в начальной школе и выявлен, что особенности этого учебного предмета дают возможность для достижения любых сопредельных воспитательных целей.

Ключевые слова: трудовое обучение, всестороннее развитие личности младшего школьника, содержание обучения, интеркультурный потенциал, воспитательные цели.

Svytlana Strukova, Student

Vyctoriya Chorna, Ph.D. (Pedagogy), Assistant of the Primary Education Department
Melitopol Bohdan Khmelnytskyi State Pedagogical University

THE ROLE OF LABOR TRAINING IN THE DEVELOPMENT OF HARMONIC AND CULTURAL PERSONALITY OF ELEMENTARY SCHOOL PUPILS

The authors consider the role of career education as factor of child holistic personality's development, mainly, the education of its communicative abilities, the cross-cultural outlook and national identity. The article analyzes the software and teaching material on labor education at primary school and reveals that features of the course make it possible to achieve any related educational goals.

Keywords: labour education, a comprehensive personality development, content learning, an intercultural potential, an educational purpose.

Постановка проблеми. Навчання у особистості. Зміст навчальних програм для школи початкової школі є для дитини першого ступеня постійно модернізується у відповідності до вимог сучасного світу. Потенціал значним етапом становлення її як

РОЛЬ УРОКІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У СТАНОВЛЕННІ ГАРМОНІЙНОЇ, КУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

шкільних предметів для формування гармонійних особистісних якостей молодшого школяра чітко структурує навчальний процес. Не можна однозначно завищити важливість одних предметів перед іншими, але доцільність введення дисциплін до курсу початкової школи частіше диктується економічною та політичною ситуаціями у державі. Однак деякі дисципліни можна виділити на підставі їх беззаперечної виховної та розвивальної цінності. Трудове навчання молодших школярів є однією з таких дисциплін.

Аналіз основних досліджень. Особливості шкільного трудового навчання розглянуто в працях Н. Брюсової, І. Веремійчик, В. Дідух, Т. Шкіркової, З. Пухій, О. Савченко, Д. Тхоржевського та ін. Також неocenним є вклад в становлення сучасного трудового навчання класиків вітчизняної педагогіки та психології Л. Божовича, Л. Виготського, В. Кузіна, Я. Коменського, В. Сухомлинського, К. Ушинського.

Метою статті. Визначення ролі трудового навчання в молодших класах одного з провідних чинників розвитку всебічно розвиненої особистості дитини, зокрема виховання у неї комунікативних здібностей, інтеркультурного світогляду та національної свідомості.

Виклад основного матеріалу. Згідно програми трудового навчання в початкових класах метою "Трудового навчання" в початковій школі є формування і розвиток в межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові задачі [2]. Визначено перелік завдань для досягнення зазначеної мети. Може здатися, що зміст трудового навчання достатньо вузький та не має достатніх можливостей для інтеграції суміжних виховних завдань, але це не так.

Детально проаналізувавши зміст підручників та зошитів з трудового навчання рекомендованих МОН України ми помітили, що запропоновані тематики та види завдань не обмежують вчителя у створенні можливостей для досягнення суміжних виховних цілей.

Загальновідомо, що праця сприяє розумовому та фізичному розвитку дитини. Окрім цього процес праці супроводжується спілкуванням з іншими людьми. У різноманітних дитячих трудових об'єднаннях праця носить колективний характер та її здійснення обов'язково пов'язано з включенням школяра у складну систему виробничих та моральних стосунків. Учень повинен вміти співпрацювати з іншими учнями, виконувати рекомендації керівника, відповідати за результати не лише своєї праці, а й інших,

виявляти ініціативу в доведенні справи до кінця. Загалом, він має вміти взаємодіяти у колективі, спілкуватися з його членами [1].

Взаємодія між дітьми на уроках трудового навчання відбувається дуже активно: спостереження у стінах школи дали змогу зробити висновок, що під час уроків праці учні більше дізнаються про вподобання, захоплення один одного ніж під час інших уроків чи перерв. Причому вагомим чинником цього є невербальна комунікація. Вона відбувається через процес та результати праці – творчі поривання дитячої фантазії та способи роботи над завданням віддзеркалюють внутрішній світ та особливості характеру учня [3].

Що ж стосується саме змісту та видів учбової діяльності на уроках трудового навчання у початкових класах, то тут, як вже було зазначено раніше, реалізація бажаних виховних ідей та цілей має необмежений потенціал. Змістові лінії трудового навчання в початковій школі є наступними: ручні техніки обробки матеріалів, технічна творчість, декоративно-ужиткове мистецтво та самообслуговування. Кожна змістова лінія, відповідно, передбачає ознайомлення з теоретичними аспектами та виконання відповідної практичної роботи. Результат засвоєння нових знань має відповідати державним вимогам до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

Засоби навчання, матеріали з якими працюють учні відповідають інтересам сучасних молодших школярів. Окрім цього оформлення підручників та допоміжних матеріалів наповнене яскравими зображеннями, цікавими алегоріями та ігровими моментами, що посилює інтерес учнів до предмету, сприяє досягненню виховних цілей [3]. Але коло цих цілей можливо розширити у будь-якому напрямку. По-перше, тому що зв'язок трудового навчання з іншими науками є взаємозворотнім, по-друге, також можна включити в процес викладання трудового навчання змістові додатки відповідно до мети, яку ставить перед собою вчитель. Нас цікавить розвиток в учнів комунікативних умінь, а також визначення своєї культури серед інших.

У підручниках з трудового навчання у 1 – 4 класах достатньо розкрито тему української культури. Широко використано елементи усної народної творчості: прислів'я та приказки, що посилюють інтерес дітей до навчання та впливають на формування поваги до праці. Також в окремих розділах ("У гості до майстрів", "Витинанка", "Декорування виробів") розглянуто традиційні українські народні ремесла та їх особливості. Програмою також передбачені

РОЛЬ УРОКІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У СТАНОВЛЕННІ ГАРМОНІЙНОЇ, КУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

екскурсійні години протягом яких діти мають змогу відвідати відповідні підприємства [4].

Що ж стосується особливостей інших культур та народів, то дане питання потребує втручання вчителя та його творчої фантазії. Безумовно, необхідно чітко слідувати програмовим інструкціям, використовувати перевірені матеріали, але кожна ситуація навчання при необхідності може модифікуватися та доповнюватися. Наприклад: у першому класі на перших уроках трудового навчання діти відкривають для себе світ професій, усвідомлюють важливість праці в житті суспільства. В підручнику перелічено професії характерні для нашої місцевості, наших потреб та особливостей. Це є основою даного питання і має бути головним. Але також пізнавальною для учнів буде інформація про рідкісні та нехарактерні професії як в Україні так і за кордоном. Наприклад, дітям без сумніву буде цікаво дізнатися що у Китаї є така професія, як є вихователь маленьких панд у своєрідному "дитячому садку" [5] або інші подібні факти. Схожої інформації у вільному доступі достатньо. Таку цікавинку можна подати у вигляді ігрового моменту або просто ввести в урок, тим самим збагативши кругозір першокласників та давши поштовх до розуміння цінності кожної професії. І звичайно ж таким шляхом національні особливості інших країн також будуть розкриті просто і доступно.

Під час роботи з папером передбачено знайомство з технікою оригамі, що походить своїми коренями до Давньої Японії та Китаю. Це теж є інформацією, яка розширить дитяче пізнання світу та ще сприятиме утворенню більшої кількості асоціацій у свідомості учня, а це, в свою чергу, дасть змогу ефективніше запам'ятати та відтворити щойно виконані дії. Дана техніка має місце у кожному класі і тому є можливість використовувати більшу кількість цікавої інформації відповідно до дорослішання учнів.

Аналогічно можна розглядати техніки "квілінг", "мозаїка", "колаж", походження та історія розвитку яких теж відносяться до інших культур, але мають вже міцний зв'язок із нашою.

Помітною на уроках трудового навчання серед інших видів діяльності є робота з природним матеріалом. Цей розділ також має своєрідний потенціал для формування інтеркультурної взаємодії у рамках класного колективу. Найчастіше використовується рослинний матеріал для виконання практичних робіт. Багато рослин нашої місцевості походять з різних кутків світу та мають цікаву історію походження на своїй

Батьківщині або появи саме в нашій країні. Час навіть є цілі легенди та прикмети пов'язані з тією чи іншою рослиною. Тож включення відомостей в хід уроку також стане корисним досягнення вищезазначеної мети. Подібним чином може проводитися робота з сучасними штучними матеріалами.

Висновок. Отже, якщо розглянути процес викладання трудового навчання у початкових класах, то можна відмітити, що виховний потенціал цього предмету не розкритий повністю у діючих програмах та підручниках. Загалом досягнення яких-небудь виховних цілей не є чіткого шляху і тому вчитель має проявити педагогічну творчість спираючись на досвід професійні знання. Звичайно, що в усьому має бути міра і перевантаження дітей зайвими понаднормовими роботами чи важкими для їхнього сприйняття знаннями неприйнятною програмне та доцільне включення нехарактерних елементів інформативного чи практичного спрямування може стати не тільки шляхом досягнення необхідної мети, але й сприяти кращому засвоєнню навчального матеріалу даного предмету.

У даній статті не розглянуто всього потенціалу навчального предмету "Трудове навчання" у становленні гармонійної та культурної особистості молодшого школяра, а тільки розкрито зміст предмету з точки зору можливостей для розвитку національної самоідентифікації у багатокультурному соціумі, розуміння взаємного зв'язку культур та комунікації між людьми. Але навіть з цієї точки зору не можна стверджувати про обмеженість способів інтеграції нестандартних виховних цілей в процес навчання, що і доводить перспективність подальших досліджень.

1. Дупак Н. Передумови виховання в умовах культури праці / Надія Дупак // Рідна школа. – 2016. – №2. – С. 28 – 31.

2. Програми з трудового навчання для 1-4 класів. – К.: 2016. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/educational-program-srednya-pochatkova-shkola.html>

3. Розвиток особистості школяра: роль трудового виховання [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/13724/>

4. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підруч. [для студ. пед. фак. вищ. навч. закладів] / Олександра Яківна Савченко. – К.: Грамота, 2016. – 504 с.

5. Цікаві професії [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://bomba.co>

Стаття надійшла до редакції 12.09.2016